

СПЕКТАКЪЛ, НАДХВЪРЛИЛ ТЕСНИТЕ РАМКИ НА ПРОФЕСИОНАЛНАТА СПОЛУКА

Ведно ни се е случило да посрещам така безспорно, че след представяне на Вердиева опера чешките сънародници са грабвали орчине и са влизали в сакърно сражение. Когато преди премиерата на „Макбет“, тук в Русе прочетох в програмата конкретното посвещение „на 30-годишнината на победата над Фашизма“, казах си уви, нов случай на формално, не по същината присъединяване към всеобщия празник. Формално ли!

Знакът на суровост, на саръх напрежение да изглежда да всичко добре изработено и сигурно (отново познатата болест на повечето премиери напоследък) този път се беше превърнал като че ли в предимство: предимството на сцената пред завършената картина, на непосредствеността пред директното въздействие (гоvor за сцената, разбира се, в музикалния подобен парадокс са почти изключени; изглежда да, че музикалната работа над „Макбет“ е вършена по-нормално и е успяла да припадне на участниците необходимата устойчивост, спойковитие).

Докато в „Симоне Боканегра“ гост-режисьорът Константин Димчев бе по-респектиран, смутен и съответно по-скакван от оперния традиционализъм, в постановката на „Макбет“ можем да приветствуваме един постановчик, от когото музикалната сцена би могла да извлече не една придобивка, да открие и изтъкне не един свой заряд. Смел, силен, плътен свързан с музиката — четъил на сцената, опрян на точни акценти в тълкуването на всяка от централните роли, съще временно поддържащ единството и мярката условност — дословност в цялостния облик на музикалното повество-

вание. Впрочем, по повод на единството: мисля, че въпреки опитността и познаването на сцената, художникът Цанко Войнов този път не успява да помогне на Димчев. Едно — защото не е избистрил, довел до убедителен краен резултат символиката си (път нагор, осейан в шибове); и друго — защото е пренебрегнал основно и отгъстително условие на музикалната сцена: единството за пеене (този наклон и хлъзгав подиум, който не допуска безаказано за качеството на тона колеление не, сядане и пр., а мизансце нът ги низиска). Успешно е съзгасието на костюма (Е. Енева), що се отнася до рисуиъка на мъжкия сиудет (ни тересната раменна ножница, формата на шлема, материята на войнските облежди); за съжаление, без характер е кюстиът на Леди Макбет, въпреки намеренията на „обратния цвят, белотата на убиеца“.

С „Макбет“ диригентът Веселин Вайчев постига външнее и сила на емоционалното въздействие, които категорично го изваждат от категорията знаящи, но разсъбдъчни музиканти. Намерени са свобода на формата, гъвкавост и яснота на очертанятия и, които изадават, редом с професиио-

нализма и остротата на мисълта, още и горещо пристрастие в идеите и зрелост в подбора и степенуването на средствата. Оркестърът диша, звучи развълинувано и в голяма амплитуда на реакциите си в цялостното действие. Като в „Симоне Боканегра“, така и тук слелва да бъде оценено уменето на Вайчев да строн вокални ансамбли. Недоумение будят единствено няколкокото вътрде очевидни разминавания между хора и оркестъра, които станали на премиерата. Дали хорът (зор-майстор Т. Сицова) и оркестърът не са работили в различни темпа? Инак, като обща звучност, цветбве, ансамбъл (може би с изключение на отелаящите се високи мъжки гласове), хорът показва развитие и укрепване на познати те му позиции на ценен и отличен състав.

Не можем да си представа опетрен (не драматичен) Макбет с такива измерения на философското си и емоционално въздействие, какъвто постига Анастас Анастасов. За тази негова роля, както и за други, като Яго например, би трябвало съвременното ни оперознание да прави анализи, изследвания, по които в бъдеще да се долават основните, решаващи насоки в българското оперно-изпълнителско изкуство. Аз няма да твърдя, че Ан. Анастасов обладава оптималния вариант глас за тази роля; има български певци, които по формата на гласа покриват пар-

тията по-добре. Но такъв цялостен образ, образ с обаянието на силните духом (такао тираните не бяха и с чар, кой би ги допуснал до трона!), такава стихия от човешки страсти и проникновение е тая, такава точност в оцртаване на взаимоотношенията Макбет—Леди Макбет (загавана и всяка тяхна среща бе поредна кулминация в спектакла) могат да се открият само сред редките, паметни върхове на съвременния български оперен театър.

От подобна величина, при това без уговорката за формата, е Мария Венциславова — Леди Макбет. Бъяскаво кално постижение, много избоботена и много допадаща на природата на певичката роля, която кара да недоумяваме при неизбежните сравнения, които се налагат между нея и други, далеч по-често изтъквани и признавани певци на такива роли. Добър като вокално покритие (М. Илиев, М. Димитрова), като външнее за здравина и твърдост (Ив. Димов) и като егично присъствие (Н. Дянов) бяха и останалите участници в това голямо събитие в музикално-театралния живот на Русе и, смеем да обобща, на съвремения ни оперен театър. С такива спектакли се постигат големи и важни човешки и обществени цели и се строн претия, надхвърлящ тясната оценка на професионалната сполука.